

ROZHODNUTÍ RYANAIR A OCHRANA DATABÁZÍ

JAKUB HARAŠTA

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: C-30/14

Datum: 15. 1. 2015

Dostupnost: curia.europa.eu

1. SHRNUTÍ SKUTKOVÉHO STAVU

PR Aviation nabízí vyhledávání nízkonákladových letů různých leteckých společností, včetně možnosti porovnávání cen a rezervace. Jednou z leteckých společností, jejichž letenky je možno skrze PR Aviation vyhledávat a rezervovat, je i společnost Ryanair Ltd. Ta ale vyžaduje při přístupu na svoje stránky souhlas s obchodními podmínkami, které mimo jiné výslovně stanoví, že právo distribuce letenek náleží výhradně společnosti Ryanair. Screen scraping, který za účelem nabízení letenek (tedy za obchodními účely) PR Aviation prováděla, tak není umožněn, protože jím dochází k nabízení letenek subjektem odlišným od Ryanair. A jelikož PR Aviation neuzavřela dohodu s Ryanair o přístupu k této databázi a letenky nabízela, mělo dojít k porušení obchodních podmínek.

2. ŘÍZENÍ PŘED NÁRODNÍM SOUDEM

Nizozemský Gerechtshof te Amsterdam původně rozhodl ve prospěch PR Aviation, když uzavřel, že společnost neporušila právní ochranu databáze, protože její jednání odpovídalo běžnému užívání stránek Ryanair a aplikovaly se tak výjimky ze sui generis ochrany databáze. Ryanair podalo proti tomuto rozhodnutí kasační stížnost k Hoge Raad der Nederlanden.

3. PŘEDBĚŽNÁ OTÁZKA

Hoge Raad der Nederlanden dospěl k závěru, že pro účely ochrany autorským právem nelze uplatnit jiné kritérium, než je kritérium originality. Ze spisu i z rozhodnutí nižšího stupně přitom vyplývalo, že soubor údajů, který společnost Ryanair zpřístupňovala na svých stránkách, skutečně toto kritérium nespĺňoval. V této chvíli tak došlo k přerušení řízení a soud předložil SDEU předběžnou otázku na výklad směrnice 96/9/ES ve znění:

„Rozšiřuje se účinek i na online databáze, které nejsou chráněny na základě kapitoly II směrnice autorským právem, ani na základě kapitoly III zvláštním právem, a to v tom smyslu, že ani v tomto ohledu nemůže být smluvně omezena svoboda užívat takové databáze při (obdobném nebo neobdobném) použití čl. 6 odst. 1 a článku 8 ve spojení s článkem 15?“¹

4. ÚVAHY SOUDU

Samotná podstata předběžné otázky tak vycházela z předpokladu, že soubor údajů, kterého se spor v řízení před národními soudy přímo týkal, představuje databázi ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9/ES, ale tento soubor není chráněn autorským právem ani zvláštním právem. Tuto premisu SDEU žádným způsobem nezpochybnil a konstatoval, že ověření její pravdivosti náleží národnímu soudu.

SDEU dále konstatoval, v souladu s argumentací předloženou PR Aviation, že definice databáze je skutečně obsažená v čl. 1 odst. 2 směrnice a k tomuto pojmu je nutno přistupovat široce, bez ohledu na formální, technické nebo materiální aspekty.² Zároveň ale doplnil, že tato definice je, jak text ustanovení napovídá, „[p]ro účely této směrnice.“³ Samotné splnění definice uvedené v čl. 1 odst. 2 tak neumožňuje vztáhnout soubor údajů pod rozsah směrnice. V případě nenaplnění dalších podmínek stanovených

¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemsko) dne 22. ledna 2014 – Ryanair Ltd v. PR Aviation BV. In: *EUR-Lex* [online]. Úřad pro publikace [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:JOC_2014_135_R_0020. Zde si dovoluji podotknout, že totožný anglický text obsažený v rozhodnutí v bodě 27 a obsažený v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je do češtiny přeložen jinak.

² Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. ledna 2015 ve věci C-30/14. In: *EUR-Lex* [online]. Úřad pro publikace [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62014CJ0030>. Bod 33.

³ Tamtéž.

v čl. 3 odst. 1 nebo v čl. 7 odst. 1 směrnice na takový soubor údajů skutečně nedopadá.⁴ Celou tuto analýzu SDEU opřel o obecnou strukturu směrnice.⁵

5. ZÁVĚR SOUDU

Soud tak celé rozhodnutí uzavřel tak, že v případě databáze, na kterou se nevztahuje směrnice 96/9/ES, není možné domáhat se výjimek směrnici harmonizovaných.⁶ Pokud tedy databáze není chráněna právem autorským (po splnění podmínek stanovených v čl. 3 odst. 1 směrnice)⁷ ani zvláštním právem (po splnění podmínek stanovených v čl. 7 odst. 1 směrnice),⁸ nelze na ni vztáhnout směrnici tak, aby čl. 6 odst. 1 a čl. 8⁹ představoval překážku tomu, aby autor databáze smluvně omezil její používání. Za běžné situace, kdy pořizovateli databáze svědčí autorskoprávní nebo sui generis ochrana, je smluvní dispozice s touto databází přímo omezena výjimkami z těchto ochranných režimů. Jak ale uzavřel SDEU, pokud nesvědčí pořizovateli ani jeden z ochranných režimů, není možné omezovat jeho smluvní svobodu.¹⁰

6. DOPADY PRO PRAXI

SDEU vyložil systematiku směrnice tak, že databáze nemusí splňovat pouze pojmové znaky vymezení v čl. 1 odst. 2, ale musí kumulativně naplnit pomové znaky obsažené v čl. 1 odst. 2 a čl. 3 odst. 1 (za účelem dosažení autorskoprávní ochrany) nebo kumulativně naplnit pojmové znaky obsažené v čl. 1 odst. 2 a čl. 7 odst. 1 (za účelem dosažení ochrany právy souvisejícími). Samotné naplnění čl. 1 odst. 2 totiž ke konstatování existence ochranného režimu autorskoprávního nebo sui generis nepostačuje.

Argumentaci, která vedla k tomuto závěru, nelze než označit za mistrný litigační tah. Závěr, ke kterému SDEU v anotovaném rozhodnutí dospěl, lze

⁴ Tamtéž, bod 35.

⁵ Tamtéž, bod 40.

⁶ Tamtéž, bod 44.

⁷ V ČR § 2 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

⁸ V ČR § 88a odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona.

⁹ Kogentnost obou těchto ustanovení je zakotvena v čl. 15 směrnice.

¹⁰ Nepřímo z tohoto rozhodnutí také plyne, že výjimky z ochranných režimů není možné vyloučit smluvně.

z právního hlediska jen stěží označit za překvapivý, ale může mít některé poměrně překvapivé následky. Dostáváme se totiž do situace, kdy je pro držitele práv výhodnější argumentovat neexistencí ochranného režimu. SDEU v tomto rozhodnutí nepřímo potvrdil, že autorskoprávní ochrana respektuje povahu informace a jakýkoli restriktivní režim je vyvažován dohodnutou výjimkou.¹¹ Pokud ochranný režim s jeho dohodnutými limity chybí, nastupuje smluvní právo, které tyto výjimky dohodnuté nemá, resp. možnost využít předmět smlouvy způsobem odpovídajícím těmto výjimkám musí být ve smlouvě přímo zakotvena. Celý problém se tak přenáší z roviny existence výjimek z ochranného režimu do roviny existence smluvních podmínek, resp. jejich způsobilosti založit smluvní vztah.

Jak podotýká IPKat, resp. Eleonora Rosati,¹² důvodem může být snaha poskytovat konzistentní kvalitu služeb, ale i snaha zvýšit obrat z reklam zobrazovaných na stránkách, kde se databáze nachází, nebo skrze které je možné k ní přistupovat. Oba důvody jsou, z mého úhlu pohledu, naprosto legitimní. Tento výklad nicméně může v budoucnosti podstatným způsobem změnit některé služby fungující na podobném principu jako fungovala služba poskytovaná PR Aviation.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons Uveďte původ-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní. Pro zobrazení licenčních podmínek navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

¹¹ Za tuto myšlenku děkuji Matěji Myškovi. Srov. BLOMQUIST, Jørgen. *Primer on International Copyright and Related Rights*. Cheltenham: Edward Elgar, 2014, s. 157. Podpůrně recitál č. 31 směrnice 2001/29/ES.

¹² CJEU says that owner of an online database not protected by copyright or sui generis right may restrict its use by contract. *The IPKat* [online]. [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z: <http://ipkitten.blogspot.cz/2015/01/breaking-cjeu-says-that-owner-of-online.html>.